

N:o 138.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående höjning af pensionerna åt förre afdelningsingenjörerna C. G. Forselius, O. T. W. Stanzén och A. H. Grundström samt materialförvaltaren L. A. V. Berg; gifven Stockholms slott den 4 april 1907.

Under återopande af bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva, att de pensioner å allmänna indragningsstaten, som beviljats förre afdelningsingenjörerna vid statens järnvägsbyggnader Carl Gustaf Forselius till belopp af 1,500 kronor, Oscar Theobald Wilhelm Stanzén till belopp af 1,200 kronor och Axel Henry Grundström till belopp af 1,200 kronor samt materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader Lars Axel Viktor Berg till belopp af 800 kronor, må höjas för Forselius, Stanzén och Grundström till 2,400 kronor samt för Berg till 2,100 kronor att utgå under deras återstående lifstid för en hvar af dem från och med månaden näst efter den, under hvilken han erhåller entledigande från sin anställning, beträffande Forselius, Stanzén och Grundström vid statens trafikerade järnvägar, samt i fråga om Berg vid statens järnvägsbyggnader, dock med villkor att, därest någon af dem framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, pensionsbeloppet skall för den tid, anställningen varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom:

G U S T A F.

Julius Juhlin.

Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 4 april 1907.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
 Statsråden: TINGSTEN,
 ALBERT PETERSSON,
 ALFRED PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 DYRSSEN,
 HAMMARSKJÖLD,
 ROOS,
 JUHLIN,
 SWARTZ.

Departementschefen, statsrådet Juhlin anförde:

Järnvägsstyrelsen har i underdanig skrifvelse den 16 februari 1907 gjort framställning om höjning af de åt afdelningsingenjörerna Carl Gustaf Forselius, kaptenen i väg- och vattenbyggnadskåren Oscar Theobald Wilhelm Stanzén och Axel Henry Grundström samt materialförvaltaren Lars Axel Viktor Berg år 1894 beviljade pensioner.

*Pensions-
frågan 1894.*

Jag tillåter mig i anledning häraf erinra, att järnvägsstyrelsen uti underdanig skrifvelse den 9 november 1893 hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva, att tretton särskilda, vid statens järnvägsbyggnader i öfre Norrland anställda tjänstemän, däribland förenämnda Forselius, Stanzén, Grundström och Berg, måtte från och med månaden näst efter den, hvarunder de entledigades från anställning vid nämnda

järnvägsbyggnader, åtnjuta från allmänna indragningsstaten årlig pension under deras återstående lifstid till angifna belopp.

Styrelsen framhöll därvid, att en tjänstetid af öfver tjugu år, vare sig uteslutande vid järnvägsbyggnaderna eller ock hufvudsakligast därstädes, men delvis äfven vid någon jämförlig förvaltningsgren inom järnvägstrafiken, syntes lämplig såsom den gräns, nedanför hvilken pensionering ej skulle ifrågakomma för tjänstemän, som varit anställda vid statsbanebyggnader.

Beträffande frågan om pensionernas belopp ansåg styrelsen, under hänvisning till hvad 1875 års Riksdag medgifvit i fråga om pensionering af den tjänstemannaklass, med hvilken byggnadsbefalet vore närmast att jämföra, nämligen storskiftes- och afvittringslandtmätarna, att tjänsteman inom järnvägsbyggnadsförvaltningen, hvilken uppnått 60 lefnads- och 30 tjänstår, borde bekomma full pension med två tredjedelar af sitt arfvode, hvilken pension icke syntes kunna anses för hög, då inkvarteringsersättningen icke kommit i betraktande vid dess beräkning, samt förhållandet mellan aflöning och pension stode i öfverensstämmelse med de grundsatser, som under senare tider i detta afseende gjort sig gällande. Därjämte syntes billigheten fordra, att äfven de tjänstemän, hvilka väl uppnått angifna tjänstaldern, men icke ännu lefnadsaldern, komme i åtnjutande af dylik full pension. Däremot vore gifvet, att pensionsbeloppet för tjänsteman, som icke kunde uppvisa en tjänstetid af 30 år, borde nedsättas i den mån tjänstetiden vore kortare; och föreslog styrelsen i sådant hänseende, att för hvarje år, tjänstetiden understege 30 år, pensionen måtte minskas med en trettiondel.

Med anmälan att ifrågavarande personer under år 1894 uppnådde, Forselius 59 lefnads- och 35 tjänstår, Stanzén 50 lefnads- och 27 tjänstår, Grundström 59 lefnads- och 23 tjänstår och Berg 52 lefnads- och 23 tjänstår, samt att de vid sagda tidpunkt uppbure i aflöning för år, förutom inkvarteringsersättning, Forselius 6,000 kronor, Stanzén 5,400 kronor, Grundström 4,800 kronor och Berg 3,600 kronor, föreslog styrelsen följande årliga pensionsbelopp, nämligen för Forselius 4,000 kronor, för Stanzén 3,200 kronor, för Grundström 2,500 kronor och för Berg 1,800 kronor, dock under villkor att, därest någon af dem framdeles erhöle anställning å rikets stat, hans pensionsbelopp skulle minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

Öfver styrelsens omförmälda framställning afgaf statskontoret den 15 december 1893 infordradt underdånigt utlåtande, därvid anfördes hufvudsakligen följande.

I fråga om vissa i styrelsens underdåniga skrifvelse omförmälda tjänstemän, däribland Forselius och Grundström, hvilka vore 57 år gamla eller därutöfver, ansåg statskontoret, att, då dessa tjänstemän uppnått den lefnadsålder, att svårighet för dem syntes möta att i ny anställning förvärfva sig någon mera afsevärd inkomst till lefnadsbehovens tillfredsställande, pension för dem borde utgå med belopp, motsvarande hälften af deras årsarfvoden, eller för Forselius med 3,000 kronor och för Grundström med 2,400 kronor. Vidkommande Stanzén och Berg samt åtskilliga andra tjänstemän, så hade dessa enligt statskontorets mening icke hunnit en så framskriden lefnadsålder, att de icke kunde antagas äfven därefter komma i tillfälle att bereda sig inkomstgifvande verksamhet, men med afseende å deras långa och väl vitsordade verksamhet vid statens järnvägsbyggnader syntes billigheten fordra, att ett bidrag till deras lefnadskostnader för framtiden lämnades, hvilket bidrag, hvad särskildt Stanzén och Berg anginge, syntes statskontoret med hänsyn till tjänstetidens längd kunna såsom pension under deras återstående lifstid bestämmas till 2,400 kronor för Stanzén och 1,600 kronor för Berg.

Beträffande förenämnda af styrelsen föreslagna villkor för pensionernas åtnjutande, hemställde statskontoret, att i sådant afseende borde bestämmas, att, om någon af pensionärerna skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, upphöra att utgå.

I öfverensstämmelse med statskontorets förslag blef ock nådig proposition till Riksdagen aflåten.

I skrifvelse den 9 maj 1894 tillkännagaf Riksdagen, att Riksdagen på det sätt bifallit Kungl. Maj:ts framställning, hvad förenämnda personer anginge, att de finge från och med månaden näst efter den, hvarunder de entledigades från anställning vid statens järnvägar, åtnjuta från allmänna indragningsstaten under sin återstående lifstid årlig pension till följande belopp, nämligen: Forselius 1,500 kronor, Stanzén 1,200 kronor, Grundström 1,200 kronor och Berg 800 kronor, dock med samma förbehåll, som stadgades beträffande öfriga tjänstemän vid järnvägsbyggnaderna, hvilka samtidigt beviljades pension, eller att, därest någon af dem framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, hans pensionsbelopp skulle för den tid, hans anställning varade, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå.

I anledning af en utaf Kungl. Maj:t aflåten framställning gjordes af 1895 års Riksdag den ändring uti villkoren för pensionens åtnjutande, att, därest den pensionsberättigade erhöle anställning mot aflöning af statsmedel, uppgående till pensionens dubbla belopp eller därutöfver, pensionen skulle upphöra att utgå och vid sådan aflönings uppbärande i öfrigt pensionen skulle minskas, så att densamma jämte aflöningen icke uppginge till högre belopp än dubbla pensionen.

I sin förberörda underdåniga skrifvelse den 16 februari 1907 anför nu järnvägsstyrelsen följande.

Järnvägs-
styrelsens
skrifvelse den
16 februari
1907.

Af ifrågakvarande fyra tjänstemän hade endast Forselius kommit i åtnjutande af pension, och detta endast till en del.

Forselius, Stanzén och Grundström hade nämligen, efter att hafva under loppet af år 1894 i anledning af järnvägsbyggnadernas upphörande uppsagts från sina befattningar vid statens järnvägsbyggnader, blifvit anställda vid järnvägsstyrelsens kontrollkontor, Forselius den 7 november 1894, Stanzén den 17 januari 1895 och Grundström den 5 november 1894. I sin anställning därstädes, som ännu fortfore, uppbure de på extra stat hvar och en ett arfvode af 2,400 kronor om året, hvarjämte till Stanzén och Grundström utgått ersättning för öfvertidsarbete, utgörande i medeltal för de sista fem åren omkring 1,000 kronor till Stanzén och omkring 700 kronor till Grundström. Stanzén och Grundström hade sålunda under sin tjänstetid vid kontrollkontoret icke varit berättigade åtnjuta någon del af pensionen; och enahanda hade förhållandet varit beträffande Stanzén för en tid af sammanlagdt omkring 1 år 11 månader under åren 1897—1900, under hvilken tid han mot aflöning, öfverstigande dubbla pensionen, kunnat beredas sysselsättning vid statsbanebyggnaden. Forselius åter, till hvilken icke utgått någon ersättning för öfvertidsarbete, hade dittills i enlighet med de för pensionens åtnjutande bestämda villkor i pension uppburit ett belopp af 600 kronor om året.

Vidkommande slutligen Berg, hade han, efter det materialförvaltarbefattningen vid stambanebyggnaden genom öfre Norrland indragits vid denna banbyggnads fullbordande, i omedelbar följd tjänstgjort i enahanda befattning vid statsbaneanläggningarna mellan Vännäs och Umeå, mellan Krylbo och Örebro samt mellan Göteborg och Skee, vid hvilken sistnämnda anläggning han ännu kvarstode, men från hvilken han torde komma att afgå under loppet af år 1907; och hade sedan den 1 januari 1901 hans aflöningsförmåner för år utgjorts af 4,200 kronor jämte inkvarteringsersättning, beräknad till 20 % af aflöningsbe-

loppet. Under angifna förhållanden hade således någon pension hittills icke kunnat till Berg utgå.

Under det Forselius, Stanzén, Grundström och Berg, på sätt förut nämnts, då de under år 1894 af Riksdagen tillerkändes pensioner, hade uppnått, Forselius 59 lefnads- och 35 tjänstår, Stanzén 50 lefnads- och 27 tjänstår, Grundström 59 lefnads- och 23 tjänstår samt Berg 52 lefnads- och 23 tjänstår, hade de i nu nämnd ordning vid uppnådda 71, 62, 71 och 64 lefnadsår arbetat i statens järnvägars tjänst respektive 47, 39, 35 och 35 år.

Då ifrågavarande fyra tjänstemän numera torde få anses hafva hunnit en så framskriden lefnadsålder, att vid upphörande af deras nu innehafvande anställningar de icke torde kunna vara i tillfälle att bereda sig inkomstgifvande verksamhet, samt i följd däraf det måste antagas, att de skulle komma att för lefnadsbehofvens tillfredsställande vara hänvisade allenast till de efter nuvarande förhållanden jämförelsevis ringa pensioner, som år 1894 tilldelats dem, därest icke förhöjning af pensionerna kunde dem beredas, hade styrelsen ansett det vara med rättvisa och billighet öfverensstämmande, att åtgärder vidtoges för vinnande af berörda syftemål.

I fråga om den förhöjning af pensionerna, som sålunda finge anses böra tillkomma ifrågavarande tjänstemän, har styrelsen meddelat, att Forselius, Stanzén och Grundström i en till järnvägsstyrelsen ingifven skrift med framställning om erhållande af förhöjda pensioner framhållit, att vid bestämmande af pensionsbeloppen den omständigheten vore förtjänt af alldeles särskildt beaktande, att de under de år, som gått sedan deras pensioner beviljades, genom att icke begagna sig af sina rättigheter därutinnan faktiskt besparat staten en utgift af tillsammans 39,600 kronor, däraf 14,400 kronor belöpte å hvardera af Stanzén och Grundström samt 10,800 kronor å Forselius. De framhölle äfven, att de år 1894 tilldelade pensionerna icke motsvarat deras ekonomiska behof, i det att de måst söka genom arbete å styrelsens kontrollkontor bereda sig en någorlunda dräglig utkomst, samt att de nu hunnit den ålder, att deras arbetsförmåga började minska och behofvet af hvila efter en i mer än vanlig grad ansträngande verksamhet allt kraftigare gjorde sig gällande; och utmynnade deras framställning i en anhållan att dem måtte beredas förhöjd pension till sådant belopp, som i enlighet med de af styrelsen år 1893 angifna grunder svarade mot de löneförmåner (6,000 kronor för Forselius, 5,400 kronor för Stanzén och 4,800 kronor för Grundström), de innehade vid tiden, då deras anställning vid järnvägsbyggnaderna upphörde.

Det hade visserligen syntts styrelsen önskligt, att pensionerna för ifrågavarande fyra tjänstemän kunde bestämmas efter de grunder, som angåfves i styrelsens förberörda skrifvelse den 9 november 1893, eller att de sålunda i pension erhöles $\frac{2}{3}$ af deras respektive aflöningar vid afskedstagandet från statsbanebyggnaden.

Med hänsyn emellertid därtill att Riksdagen tilldelat dels år 1904 materialförvaltaren Johan Andersson med 64 lefnads- och 35 tjänstår en pension af 1,500 kronor, hvilket belopp motsvarade allenast hälften af den årsaflöning, som för honom kunde beräknas, därest han varit placerad å tjänstgöringsort, jämförlig med Bergs, dels ock år 1906 å afdelningsingenjören Gustaf Ahlgren, som räknat 62 lefnads- och 33 tjänstår och uppburit en årsaflöning af 4,800 kronor, en pension till belopp af allenast 2,500 kronor, motsvarande något öfver hälften af sagda årsaflöning, har styrelsen ansett sig böra föreslå, att pensionerna i fråga måtte utgå med allenast ungefär halfva beloppet af vederbörandes ofvan nämnda årsaflöningar eller för Forselius med 3,000 kronor, för Stanzén med 2,400 kronor, för Grundström likaledes med 2,400 kronor och för Berg med 2,100 kronor. För Stanzén och Grundström hade därvid föreslagits enahanda belopp af den anledning att väl den senare, ehuru äldre till lefnadsåren, innehade något kortare tjänstetid, hvaremot Stanzén, som enligt företedt läkarbetyg lede af organiskt hjärtfel i samband med kronisk kärlsjukdom samt ischias, därigenom hade försvagad hälsa. Den för Berg, hvilken under hela sin tjänstetid arbetat vid statens järnvägsbyggnader, föreslagna pensionen af 2,100 kronor, hvilken sålunda något understeg det för Stanzén och Grundström förordade pensionsbelopp, torde ock med hänsyn till de mera ansvarsfulla poster, dessa senare under sin tjänstetid vid statsbanebyggnaden innehaft, vara rättvisligen afpassad.

Med vitsordande slutligen af samtliga ifrågavarande tjänstemäns under tjänstetiden ådagalagda nit och skicklighet i innehafvande tjänster, har styrelsen på grund af det anförda i underdånighet hemställt, att Kungl. Maj:t ville i proposition till innevarande års Riksdag föreslå, att de Forselius, Stanzén, Grundström och Berg å allmänna indragningsstaten beviljade pensioner måtte höjas till ofvan angifna belopp att utgå från och med månaden näst efter den, hvarunder de erhöles entledigande från sina nu innehafda anställningar, Forselius, Stanzén och Grundström vid statens trafikerade järnvägar samt Berg vid statens järnvägsbyggnader; dock med enahanda villkor, som i fråga om pensioner å Andersson och Ahlgren hade bestämts, eller att, därest de framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, pensionsbeloppet

skulle, för den tid anställningen varade, minska med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppginge till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå.

Statskontorets
utlåtande den
9 mars 1907.

Öfver denna järnvägsstyrelsens framställning har statskontoret den 9 mars 1907 afgifvit infor dradt underdånigt utlåtande och därvid an- fört, att statskontoret på de af järnvägsstyrelsen till stöd för fram- ställningen anförda skäl och under åberopande af 1906 års Riksdags beslut i fråga om pensionsförhöjning åt afdelningsingenjören Ahlgren icke hade något att erinra mot bifall till hvad järnvägsstyrelsen i före- varande ärende hemställt.

Departements-
chefens yt-
rande.

Materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader Johan Andersson och afdelningsingenjören vid statens järnvägsbyggnader Gustaf Ahlgren erhö, jämlikt Riksdagens beslut 1894, pensioner samtidigt med de fyra nu ifrågakvarande personerna, afdelningsingenjörerna Forselius, Stan- zén och Grundström samt materialförvaltaren Berg. Anderssons och Ahl- grens pensioner blefvo emellertid enligt Riksdagens medgifvande höjda för Andersson 1904 och för Ahlgren 1906. Samtliga förenämnda per- soners ålder, löneförhållanden och pensioner jämte föreslagna förhöj- ningar framgå af denna tabell:

	År 1894:						Aflöning under senare år utom inkvarteringsers.	Lefnads- ålder:			Tjänst- ålder:			Förhöjd pension:			
	Lefnads- ålder.	Tjänst- ålder.	Aflöning utom inkvar- teringsersättning.	Pension				Föreslagen.	1904.	1906.	1907.	1904.	1906.	1907.	Föreslagen.	Beviljad af Riksdagen	
				föreslagen af	Kungl. Maj:ts.	Beviljad af Riksdagen 1894.										år 1904.	år 1906.
Johan Andersson.....	53	27	2,400	1,400	1,000	700	4,800	63	—	—	36	—	—	1,500	1,500	—	
Gustaf Ahlgren.....	50	21	4,200	2,000	1,800	900	4,800	—	62	—	—	33	—	3,200	—	2,500	
Carl Gustaf Forselius....	59	35	6,000	4,000	3,000	1,500	2,400	—	—	72	—	—	48	3,000	—	—	
O. T. W. Stanzén.....	50	27	5,400	3,200	2,400	1,200	3,400	—	—	63	—	—	40	2,400	—	—	
Axel Henry Grundström	59	23	4,800	2,500	2,400	1,200	3,100	—	—	72	—	—	36	2,400	—	—	
Lars Axel Victor Berg...	52	23	3,600	1,800	1,600	800	4,200	—	—	65	—	—	36	2,100	—	—	

*) Denna aflöning hade utgått under de sista åren, då Andersson varit materialförvaltare vid statsbanans Gällivare—Riksgränsen norra distriktet, och betingades af de säregna lokala förhållandena å platsen för hans verksamhet.

Då frågan om förhöjning af pensionen för Andersson år 1904 underställdes Kungl. Maj:ts pröfning, yttrade dåvarande departementschefen, bland annat, att Andersson, som uppnått 62 år, måste anses hafva hunnit en så framskriden lefnadsålder, att han på den grund icke syntes kunna i ny anställning förvärfva sig någon mera afsevärd inkomst. Därtill komme, att den tjänstetid af 36 år, som han dåmera uppnått, ägnats staten i en verksamhet, som på hans krafter ställt anspråk i en alldeles särskildt högre grad än i de flesta andra i afsende på aflöningen likställda statstjänster. Det syntes därför omöjligt att vid hans arbetes slut hänvisa honom på ålderdomen till en pension, som med de dåmera högt uppdrifna lefnadskostnaderna icke kunde tillgodose hans oundgängliga lifsbehof.

Hvad sålunda anförts som skäl för höjande af Anderssons pension talar i lika grad för höjning af pensionerna till Forselius, Stanzén, Grundström och Berg, hvilka hunnit samma eller högre såväl lefnads- som tjänstålder, och otvifvelaktigt torde vara att de 1894 åt dessa fyra personer beviljade pensioner om 1,500, 1,200, 1,200 och 800 kronor numera måste anses såsom alldeles otillräckliga.

De af järnvägsstyrelsen för Stanzén, Grundström och Berg nu föreslagna pensionsbeloppen, 2,400 kronor för de båda förstnämnda och 2,100 kronor för Berg, anser jag vara lämpligen afpassade. Dessa pensionsbelopp torde också stå i öfverensstämmelse med de grunder, som af Riksdagen tillämpats vid beviljande af förhöjda pensioner åt Andersson och Ahlgren. Hvad angår Forselius, har järnvägsstyrelsen utgått från att han borde i pension åtnjuta hälften af den årsafföring, 6,000 kronor, han uppburit, då han lämnade sin anställning vid statens järnvägsbyggnader, en princip, som i hufvudsak tillämpats jämväl beträffande öfriga här ifrågavarande personer. Då emellertid Forselius alltsedan 1894 icke haft större årsinkomster än 2,400 kronor, synes det icke vara lämpligt eller af behovet påkalladt att nu tillerkänna honom vid 72 års ålder pension till afsevärdt högre belopp. Jag anser därför pensionen för Forselius böra begränsas till 2,400 kronor.

På grund af hvad jag sålunda anført, hemställer jag i underdånighet, att Kungl. Maj:it måtte föreslå Riksdagen medgifva,

att de pensioner å allmänna indragningsstaten, som beviljats förre afdelningsingenjörerna vid statens järnvägsbyggnader Carl Gustaf Forselius till belopp af 1,500 kronor, Oscar Theobald Wilhelm Stanzén till belopp af 1,200 kronor och Axel Henry Grundström till belopp af 1,200 kronor samt materialförvaltaren vid statens järnvägsbyggnader Lars Axel Viktor Berg till belopp af 800 kronor, må höjas för Forselius,

Stanzén och Grundström till 2,400 kronor samt för Berg till 2,100 kronor, att utgå under deras återstående lifstid för en hvar af dem från och med månaden näst efter den, under hvilken han erhåller entledigande från sin anställning, beträffande Forselius, Stanzén och Grundström vid statens trafikerade järnvägar, samt i fråga om Berg vid statens järnvägsbyggnader, dock med villkor att, därest någon af dem framdeles skulle erhålla anställning mot aflöning af statsmedel, pensionsbeloppet skall för den tid, anställningen varar, minskas med ett belopp, motsvarande den nya aflöningen, eller, om denna uppgår till samma eller högre belopp, under tiden upphöra att utgå.

Till denna af statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ur protokollet:

Pehr Thyselius.
